

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžo/157/2015
Identifikačné číslo spisu: 2013200815
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:2013200815.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej v právnej veci žalobcu: Uppsala s.r.o., so sídlom Tamaškovičova 17, Trnava, IČO: 46 612 700, právne zastúpeného: Advokátska kancelária Michal Polák - advocati s.r.o., so sídlom Panenská 24, Bratislava, proti žalovanému: Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, so sídlom Hraničná 12, Bratislava o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 04925/2013-Op-3 zo dňa 02.10.2013, v konaní o odvolaní žalovaného voči rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/152/2013-80 zo dňa 22. januára 2015 v časti rozhodnutia o trovách konania, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/152/2013-80 zo dňa 22. januára 2015 v časti rozhodnutia o trovách konania p o t v r d z u j e.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd Trnava rozsudkom č. k. 14S/152/2013-80 zo dňa 22. januára 2015 zrušil rozhodnutie žalovaného číslo 04925/2013-Op-3 zo dňa 02.10.2013 podľa § 250j ods. 2 písm. e) O.s.p., vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie a rozhodol o náhrade trov konania.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaný vo svojom rozhodnutí nespĺnil kritériá, ktoré vyžaduje ustanovenie § 44a ods. 10 zákona číslo 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane osobných údajov“ alebo „zákon č. 428/2002 Z. z.“), ktorý upravuje inštitút náhradného doručenia zásielky vo veciach týkajúcich sa predmetného zákona. Došlo k porušeniu zásad náhradného doručenia, pretože z doručenky nachádzajúcej sa v spisovom materiály je zrejmé, že dňa 07.08.2013 došlo k neúspešnému doručovaniu zásielky žalobcovi a opakované doručenie je uvedené dňom 08.08.2013. Na doručenke nebola vyznačená hodina opakovaného doručenia a nebolo dôsledne aplikované uvedené ustanovenie. Vo veci absentuje aj vhodný spôsob upovedomenia žalobcu o uložení zásielky na pošte. Súd konštatoval porušenie práva žalobcu konať pred druhostupňovým správnym orgánom. Osobitný zákon upravuje spôsob náhradného

doručenia, ktorý je potrebné zo strany správneho orgánu dodržiavať plnom rozsahu. V konaní nebola dostatočným spôsobom vyvrátená obrana žalobcu, že v čase doručovania zásielky sa tento nezdržoval na mieste doručovania a či teda mal reálnu možnosť vyzdvihnúť si písomnosť v zákonom určenej lehote. Aby mohla právna fikcia doručenia naplniť svoj účel, je potrebné rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak tieto nie sú splnené, nie je správny orgán oprávnený naplnenie fikcie konštatovať. Zo strany žalovaného došlo k porušeniu článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a preto bolo potrebné žalobou napadnuté rozhodnutie zrušiť.

Súčasne s rozhodnutím vo veci samej uložil súd žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania spočívajúce v zaplatenom súdnom poplatku 70 € a v trovách právneho zastúpenia vo výške 781,89 €. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na ust. § 250k ods. 1 O.s.p.

Voči výroku o náhrade trov konania podal žalovaný v zákonom určenej lehote odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd zmenil výrok o náhrade trov konania tak, že náhradu trov žalobcovi celkom alebo sčasti neprizná.

Poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 212/09-26 zo dňa 10. novembra 2009, podľa ktorého ust. § 250k O.s.p. umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia, v medziach tohto zákonného ustanovenia, tomu účastníkovi, ktorému inak patrí náhrada trov konania, túto náhradu celkom alebo sčasti nepriznal. Podľa jeho názoru, v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa pre takýto postup. Poukázal na ustanovenie § 27 ods. 1 zákona číslo 324/2011 Z.z. o poštových službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako i Všeobecnú časť, čl. 21. 1. Poštových podmienok, podľa ktorých uloženie na pošte alebo u zmluvného výdajcu, oznámi poštový doručovateľ adresátovi zanechaním písomného oznámenia v domovej listovej schránke o tom, že zásielky si môže adresát alebo oprávnení prijímatelia prevziať na pošte počas plynutia odbernej lehoty. Poukázal na znenie čl. 22. 1. 2., 22. 1. 3., 5. 2. 2., Poštových podmienok. Podľa jeho názoru, došlo k porušeniu obchodných podmienok zo strany Slovenskej pošty, keď v rozpore s nimi zanechala iba písomnú výzvu s upozornením, že príde úradnú zásielku doručiť v určitý deň bez uvedenia konkrétneho času, v ktorom ju doručí. Zo strany Slovenskej pošty nedošlo k riadnemu plneniu zmluvných povinností ani k riadnemu doručeniu podľa § 44a ods. 10 zákona o ochrane osobných údajov. Krajský súd sa nezaoberal vyjadreniami žalobcu, najmä či sa žalovaný zdržiaval v mieste doručenia (jedná sa zrejme o mylnú zámenu účastníkov konania). Žalobca je právnickou osobou a platí pre neho, že písomnosti sa doručujú na adresu právnickej osoby, ktorú uviedla alebo je známa alebo na adresu jej sídla uvedenú v obchodnom registri alebo inom registri. Okolnosť, že sa osoba oprávnená prevziať zásielku v mene spoločnosti nezdržovala v mieste doručenia, bola pre konanie irelevantná. Zo strany žalobcu došlo k viacerým porušeniam zákona o ochrane osobných údajov a snaží sa účelovo vyhnúť uloženým povinnostiam a naďalej zasahovať do práva na ochranu súkromia a osobných údajov dotknutých osôb.

Na základe týchto dôvodov sa domnieva, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré môže súd nepriznať žalobcovi náhradu trov konania celkom alebo sčasti. Uložením povinnosti hradíť trovy žalobcu, by došlo k zásahu do verejných financií, čo je tiež jeden z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Žalobca sa k podanému odvolaniu žalovaného nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odvolacom konaní postupoval v zmysle ust. § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok), účinného od 01.07.2016, podľa ktorého sa odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona dokončia podľa doterajších predpisov, t.j. podľa zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, v rozsahu odvolania t.j. v časti o náhrade trov konania, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a zistil, že odvolaniu žalovaného nie je možné priznať úspech.

Podľa § 250k ods. 1 O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podľa § 77 zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.07.2013, konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov (zákon č. 428/2002 Z.z.).

Podľa ust. § 44a ods. 1, 9, 10, 13 zákona č. 428/2002 Z.z.,

(1) konanie vo veciach upravených týmto zákonom, na ktoré sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, je začaté dňom, keď voči prevádzkovateľovi, sprostredkovateľovi alebo inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe (ďalej len "účastník konania") urobil úrad prvý úkon. Ak sa konanie začína na podnet účastníka konania, dňom začatia konania je deň doručenia podnetu úradu.

(9) Dôležité písomnosti, najmä opatrenia a rozhodnutia sa účastníkovi konania, adresátovi, alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok, doručujú poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou "do vlastných rúk". Písomnosti, ktoré sú určené účastníkovi konania, ktorým nie je fyzická osoba, doručujú sa osobám alebo členom oprávneným za tento subjekt prijímať písomnosti alebo tomu, kto je oprávnený za tento subjekt konať. Písomnosti určené advokátovi možno doručovať tiež advokátskym koncipientom a iným pracovníkom, ktorí sú u advokáta pracovne činní a sú advokátom poverení na prijímanie zásielok.

(10) Ak nebol adresát zásielky, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že zásielku príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží zásielku na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne zásielku do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

(13) Písomnosť je doručená ihneď, ako ju účastník konania prevezme alebo pošta doporučenú zásielku vrátila ako nedoručiteľnú alebo ak doručenie zásielky bolo zmarené konaním alebo opomenutím účastníka konania. Ak adresát bezdôvodne odoprel zásielku prijať, písomnosť je doručená dňom, keď sa jej prijatie odoprelo; na to musí doručovateľ adresáta upozorniť.

Zásadnou právnou otázkou v konaní je vzájomný vzťah ustanovenia o doručovaní písomnosti do vlastných rúk (reálne prevzatie zásielky adresátom) podľa § 44a ods. 9 zákona č. 428/2002 Z.z. k ustanoveniu o náhradnom doručení zásielky (fikcia doručenia) § 44a ods. 10 zákona.

Doručenie opatrenia vydaného žalovaným dňa 01.08.2013 pod č. 03512/2013-Ui-P2361/13-11 žalobcovi preukazuje doručienka k zásielke do vlastných rúk, na ktorej sú vyznačené skutočnosti týkajúce sa náhradného doručenia, a to prvý pokus o doručenie 07.08.2013, opakovaný pokus o doručenie 08.08.2013 a deň uloženia zásielky 08.08.2013. Doručienka súčasne obsahuje údaj o reálnom doručení písomnosti v priebehu plynutia odbernej lehoty, a to dňa 21.08.2013 podpisom žalobcu.

V zmysle už ustálenej judikatúry, k aplikácii ustanovení náhradného doručenia môže dôjsť iba v prípade, že nedošlo k reálnemu doručeniu. Doručenie je skutkovou otázkou. V danom prípade doručenie, a to náhradné doručenie a aj reálne doručenie preukazuje jedna a tá istá doručienka. Z doručienky je zrejmé, že došlo ku konkurencii spôsobov doručovania zásielky tým, že v priebehu odbernej lehoty si adresát zásielku reálne prevzal. Pokiaľ doručienka, z ktorej správny orgán vychádza preukazuje súčasne reálne doručenie, správny orgán už skutočnosti týkajúce sa náhradného doručenia neskúma. Náhradné doručenie je iba subsidiárnym prostriedkom doručovania písomností, jeho okolnosti musia byť vždy riadne preukázané, spravidla vyžaduje ďalšie dokazovanie. Uprednostnenie náhradného doručenia na základe toho istého dôkazného prostriedku nemožno považovať za ústavne konformné podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 Ústavy SR. V tejto súvislosti najvyšší súd reflektuje rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR, a to nález II. ÚS 65/2010-49.

Z hľadiska uvedených argumentov nemožno za dôvod hodný osobitného zreteľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania vziať do úvahy údajné pochybenie Slovenskej pošty, keď v oznámení o druhom doručení nezanechala adresátovi informáciu aj o presnom čase tohto doručovania.

Súd v danom prípade nemohol prihliadnuť na skutočnosť, že odporca je podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, oslobodený od platenia súdneho poplatku. Platenie súdneho poplatku a náhrada trov konania na základe rozhodnutia súdu sú samostatné, rozdielne a nezameniteľné inštitúty podliehajúce rozdielnej právnej úprave.

Platenie súdnych poplatkov poplatníkmi v zmysle úpravy zákona o súdnych poplatkoch má najmä fiskálny význam pre štátny rozpočet a ich účelom je aspoň čiastočná úhrada nákladov spojených so súdnym konaním zo strany účastníkov konania, navrhovateľov poplatkového úkonu (napr. poplatok za návrh). Aby inštitút súdnych poplatkov neprimerane nezasahoval do práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotveného aj v článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, zákon o súdnych poplatkoch v ustanovení § 4 ods. 1 taxatívne vymenúva konania, ktoré sú od súdneho poplatku oslobodené ex lege (zákonné vecné oslobodenie) a v ustanovení § 4 ods. 2 osoby, ktoré sú od poplatku oslobodené ex lege (zákonné osobné oslobodenie).

Trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonávané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, náhrada výdavkov právnickej osoby, ktorá je oprávnená zastupovať v konaní podľa osobitného predpisu, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát (§ 137 O.s.p.). Súdny poplatok teda predstavuje len jednu zo zložiek trov konania, ktorý sa stáva súčasťou trov konania v momente, ako ich účastník v zmysle zákona zaplatil.

Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaný v posudzovanom konaní nemal úspech v konaní, preto mu bola súdom uložená povinnosť uhradiť úspešnému účastníkovi konania trovy, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatňovaním svojho práva súdnou cestou.

Okolnosť, že žalovaný by bol v prípade podania návrhu vo veci verejného a spoločensky prospešného záujmu oslobodený od platenia súdneho poplatku (§ 4 ods. 2 písm. b) zákona o súdnych poplatkoch), nemá vplyv na procesný princíp, podľa ktorého je neúspešný účastník povinný úspešnému účastníkovi konania hradiť jeho trovy.

Odporca v podanom odvolaní za účelom zmeny rozhodnutia o trovách konania poukázal aj na okolnosť, že pri výkone svojej činnosti hospodári s verejnými financiami a uložením povinnosti hradiť trovy žalobcu, by došlo k zásahu do týchto verejných financií.

Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 212/09-26 z 10.11.2009: „Ustanovenie § 250k O.s.p. umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia priznal tomu účastníkovi, ktorému inak patrí náhrada trov konania, túto náhradu len sčasti. Zákon ako dôvod na použitie uvedeného ustanovenia uvádza okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré zákon neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie alebo priznanie len sčasti úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania“.

Právo úspešného účastníka na náhradu trov konania je imanentnou súčasťou práva na súdnu ochranu zakotveného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky je aj to, že účastník konania, ktorý v

konaní, spravidla v spore, uspel, má zásadne právo na to, aby sa mu nahradili všetky trovy, ktoré zaplatil vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva.

Rozhodovaním o náhrade trov konania môže súd zasiahnuť aj do základného práva vlastníť podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti v odôvodnení svojho rozhodnutia (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2004 sp. zn. II. ÚS 31/04) uviedol: „Pri tomto výklade treba venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov konania. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkov, ktorému to priamo priznáva zákon (v tomto prípade sa súdny exekútor považuje za účastníka konania pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jeho nároku na náhradu trov konania), náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy)“.

Občiansky súdny poriadok v príslušných ustanoveniach upravujúcich rozhodovanie o trovách súdneho konania, žiadnym spôsobom neobmedzuje okruh subjektov, ktoré by mali byť vyčlenené z povinnosti úhrady trov konania. Spôsob financovania činnosti účastníkov konania (súkromné zdroje, úvery, napojenie na štátny rozpočet a pod.) preto nemôže byť dôvodom, na ktorý by mal súd prihliadať pri rozhodovaní o náhrade trov konania. Zo strany žalovaného neboli prezentované žiadne relevantné okolnosti, ktoré by odvolací súd mohol zohľadniť pri posudzovaní rozhodnutia krajského súdu v napadnutej časti. Nebol preukázaný likvidačný charakter vzniknutých trov konania na riadny chod žalovaného, vplyv na fungovanie inštitúcie ani iný relevantný dôvod hodný osobitného zreteľa.

Na základe uvedeného sa senát odvolacieho súdu stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o priznaní náhrady trov konania úspešnému žalobcovi. V danom prípade trovy úspešného účastníka konania pozostávali zo zaplateného súdneho poplatku a nákladov za právne zastúpenie advokátom tak, ako boli špecifikované prvostupňovým súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/152/2013-80 zo dňa 22. januára 2015 v časti rozhodnutia o trovách konania, podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal, keďže v odvolacom konaní si náhradu trov konania neuplatnil, žiadne mu nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.